

TÜRK HALK EDEBİYATI ANLATIM TÜRLERİ

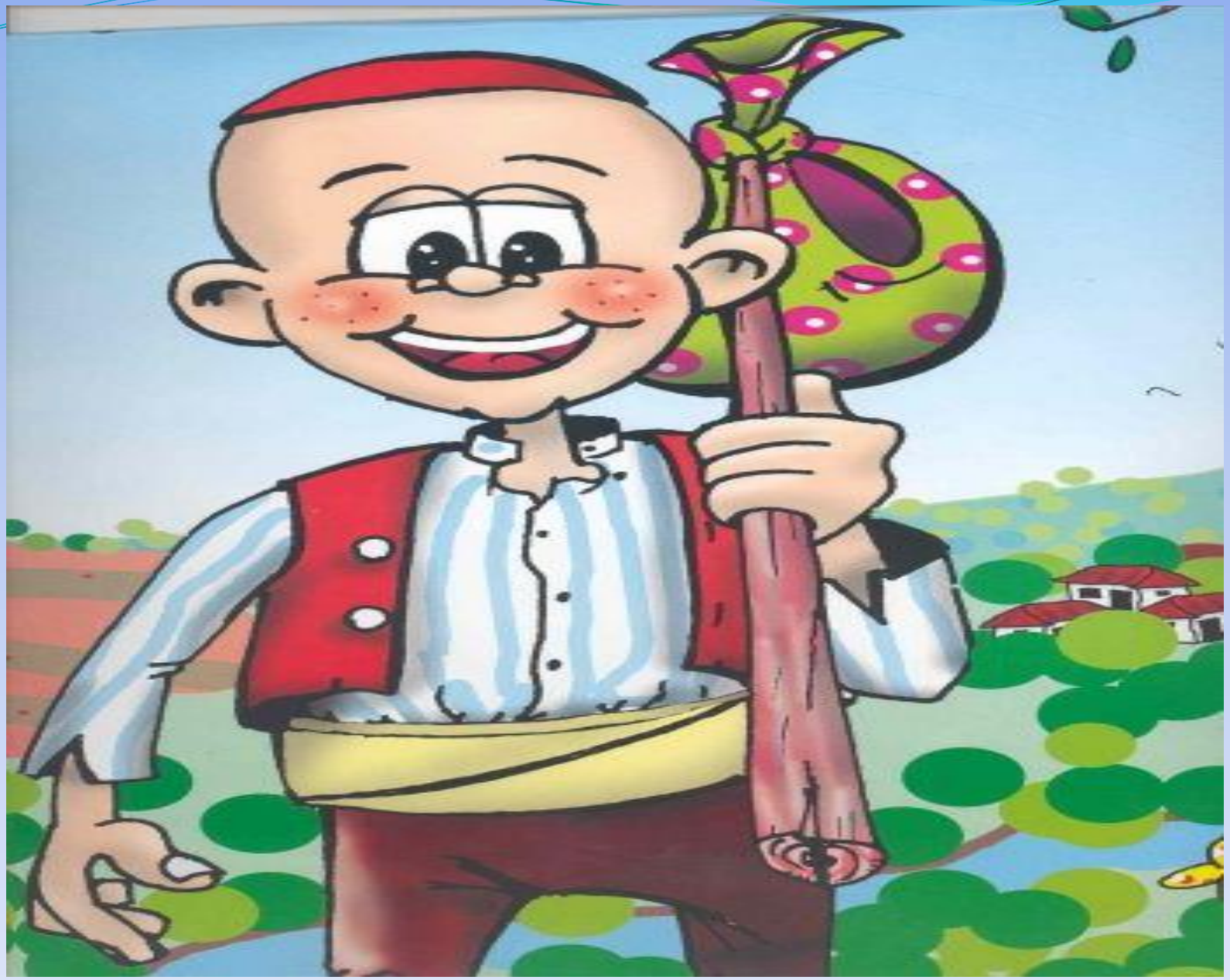

3. Hafta

MASALLARIN KAYNAKLARI

Masal araştırıcılarının ilgisini çeken konulardan biri masalların kaynağı meselesidir. Bu konuyla ilgili çeşitli görüşler ortaya atılmıştır.

1.MİTOLOJİ OKULU (Tarih Öncesi Görüş)

Bu görüşe göre masalların kökü Hint Mitolojisinde(Vedalarda) aranmalıdır. Bu görüşün savunucuları **Grimm ve Dasent'tir**. Bu okulun temsilcileri «Karşılaştırmalı Mitoloji Bilimi»ni kurar. Masal ve mitoloji arasındaki benzerliğe dikkat çeken mitolojik görüşün temsilcileri, masalın mitolojiden çıkmış olacağını ileri sürerler.

2.HİNDOLOJİ OKULU (Tarihi Görüş)

İlk görüşte olduğu gibi bunlar da Hindistan'ı kaynak olarak kabul ederler, ancak masalların tarihi devirlerde şekillenip yayıldıkları görüşü ileri sürülür. Temsilcisi **De Sacy'dir**.

Masalların kaynağı olarak Veda'lar yerine **Pançatantra**'yı gösterirler. Pançatantra Müslümanlara, 10. Yüzyıldan sonra da Müslümanların aracılığıyla yazılı yollarla Budist rahiplerin gayretiyle Çin'e ve Moğolistan'a yayılır.

3.ANTROPOLOJİ OKULU (Etnografik Görüş)

Bu görüşün temsilcileri Andrew Lang, **Edward Tylor ve** Lennan'dır**.**
Bu görüşe göre masallar mitolojinin değil medeni hayatın kalıntılarıdır. Hindistan'a tanınan önceliği kabul etmeyerek masalın kaynağı hakkında yeni bir görüş ortaya atar.
Masalların farklı yerlerde birbirlerine benzer olarak bağımsız şekilde meydana geldiği görüşünü benimser.

Saim Sakaoğlu ise;

Masalların kaynağı olarak hiçbir coğrafyayı, kültürü ve dini temel almamak gerekir. Masalın bir bütün olarak değil de tek tek ele alınması halinde belki bazılarını belli bir coğrafyaya, kültüre veya dine bağlayabiliriz. Aslında bir masalın üç tür değişmesi vardır:

İlk defa anlatılmaya başlanan masal hiçbir zaman mükemmel değildir. Zamanla hem ortaya çıktığı bölgede hem de yayıldığı bölgelerde gelişip güzelleşecektir. Bu masalın birinci değişmesidir. Buna **"Olumlu Gelişme"** denilir.

Bir masal gelişip ulaşabileceği en güzel şekli aldıktan sonra yayılmaya devam eder. Bu o masalın zayıfladığı veya küçüldüğü anlamına gelmemelidir.

Masallar asıl şekillerinden uzaklaşmakla birlikte belki de güzelleşmeye devam edecektir. Bu gelişmeye "**yayılan gelişme"** denilir.

Artık masal pek çok ülkede anlatılmaya başlanmıştır. Öyle ki başka ülkelere göçen masal tekrar anayurduna dönmüştür. Ancak iki şekil arasında son derece önemli değişmeler görülmektedir. Bu tür gelişmeye "**Tersine Gelişme"** denilir.

Masalların Diğer Türlerle İlişkisi

Masal- Halk Hikayesi

Kahramanlar benzerdir. Çocuklar genellikle her iki türde de ailenin tek çocuğudur, o da yıllar sonra dervişin verdiği elma sonucu olmuştur.

Olağanüstü varlıklar yönünden benzerlik vardır.

Halk hikayelerinde konu aşk üzerine kuruludur. Masalda ise aşk ikinci, üçüncü sıradadır.

Masallar kısa, halk hikayeleri uzundur.

Manzum bölümler masalda azdır, halk hikayelerinde fazladır.

Masal-Efsane

Olağanüstü olaylar her ikisinde de rastlanır.

Kahramanlarında olağanüstü güçleri vardır.

Masallarda olaylar gerçek kabul edilmez, efsanelerde olaylar gerçek kabul edilir.

Efsaneler, belli bir yer ve zamana bağlıdır, masalların genellikle belli bir yer ve zamanı yoktur.

Masal/Destan

Masalın konusu çok çeşitlidir, destanlarda kahramanlıktır.

Masal kahramanı hayalidir, destan kahramanı ise tarihte görülebilir.

Destanlar uzun, masallar kısadır.

Destanlar genellikle manzumdur, masallarda manzum kısımlar çok azdır.